

Lasten Suometar.

— Lukemista Nuorisolle. —

N°. 12.

Subtiikuussa

1857.

Isäimme maa.

Kaunista ja suloa paikkaa on montakin maallamme ja warstini on eteläistä maita Luojan laupias käsi monen määrätisesti sinannut. Waan kaikista armaan aurinkomme walaisemista tienoista on kuitenkin meille sulin ja armahin se, jossa eloon aukiawat ilmämme päivän waloa ensiksi ihaeli — jossa ensimmäisen lapsuutemme wai-toin ikä sai kuluneeksi ja jossa waastaista tulewaisuu-tamme koittawassa toiwomme tuilfeessa hawesimme.

Täällä on ne niityt, nurmet, joista lasna ensimmäiset kukkafet poimimme, täällä wauhinten ystäwäimme asunto, täällä rakkaiden wanhempainme ja armasten omais-temme hiljainen lepota.

Tässä on se maa, jonka säännöt ja asetukset suojele-wat elomme ja omaisuutemme ja jonka menestystä ja etua mekin woimamme mukaan ahferoimme.

Kiittäkööt eli soimatfoot meitä maat munkalaiset, meille on oma in kansalaistemme kiitos aina kuitenkin arwoollisin, heidän moitteensa lowin ja katterin.

Yhteiset on heillä ja meillä niin lowan kuin hywänki onnen kohtaukset, kuin saman perheen jäsenillä. Yhtenä heidän kansansa notkistamme Herran huoneessa pol-wemme, heidän rinnallansa saamme haudassa flamme ja heidän lastensa kansa saawat wuoronsa jalellisemme niin ilousa ja riemunsa, kuin surunsa ja kaihonsa jakaa ja wahella.

Kotimaamme menestys ja onni on samalla meidänki, sillä sen eistyminen ei ole jonkun yksittäisen mutta kaik-kein kansalaisten yhteisessä nojassa. Kullekin heistä tulee kaikki kunnollista waltajärjestystä seuraawat edut ja oikeudet hywäksi, waan sentähden juuri tulee heidän myöski sen yhteistä kuormia kantaa ja kärkeä. —

Jos siis tahdot jäsenen lailla siihen kansaan kuulua, jonka keskuudessa synnyit ja eloon heräsit, katsoen sitä joksiin hywäksi, että sinulla on kotoinen maa, joka nau-titsee sekä muiden kansain kunnioitusta, että omaa wa-pautta, ja pidät sitä seikkaa pyhänä, että kunnossa pysy-

köön ja säilyköön se, minkä kerran esiwanhempasi kun-nialla woitti ja paljolla työllä ja waiwalla aikaan sai, tulee sinun myöski kansallista eloa ja menestystä kaikin woimisi ahferoida. Tämä on jokaisen welwollisuus; sillä perheet, seurakunnat ja kansat saawat yksittäisistä alkunsa.

Etä halpana pidä ja wäheksi omia woimiasi, epä-lyksellä sanoen: „mitäpä woifunkaan yksinäni, jos ei muut kansain yhdistyne? Mitäpä paraski pyyntöni hyödyt-täisi, jos etuyäässä muut kuitenkin rakastawat itsensä? Minä yksin häwiäisin ja toiset soimaten sanoisi: „ylis-tystä ja kunniaa etsien oli hän jalo ja harras isän-maansa rakastaja olewinaan, waan mikäs onkaan nyt palckansa!“

Näin ken sanoo ja puhuupi, hän ei enää isänmaa-tansa rakasta. Joka muiden ihmisten päätöstä pitää isänmaansa etuja kalliimpana, hän ei kansalaistensa kun-nioitusta pitemmältä eikä kauemmin yhteistä hywää harrastele, waan pyytää omaa mitättömyyttänsä muiden kunnottomuudella peitellä.

Eistä sopua ja yhteiseloa kansalaistesi kesken ja koe maasi ja kansasi hengellistä kohennusta kaikin woimisi autella. Mitä ei lakien säännöt eikä parhatkaan asetuk-set aina woi waiikuttaa, nitmittäin kansain sisällistä pa-rannusta ja kuntoa, sen saa yksittäisten esimerkki paljoa helpommin aikoihin.

Sanki kaikesta tieto, mitä maasi miehet niin muinais-na, kuin nykyisempinä aikoina owat omin woiminsa toimittaneet. Koe kotoisen waltasi järjestystä sekä omi-naista kansasi luontoa oppia ja pyydä kunnossa pitää, mitä niissä näet hywää ja kiitettävää.

Kansalaisisessä herätä tämän kautta rakkautta isäinsä maahan ja luottamusta itseensä. Tämöinen luottamus synnyttää jalon uskalluksen, joka eroten turhasta kerska-uksesta siinä osotaisse, että me ihmis-awomme oikein tunnemme emmekä tahdo alemma waiwua entistä oloamme.

Etä kansasi arwoa alenna, jos siltä jotakuta muiden kansain suhteen puuttuistkin; eläkä omai rinnalla muita

kausjoja lehu ja ylistele. Eri etunsa ja awunsa on kul-
lakin kansalla ja niin on silläkin, jota sanot omakseen.

Kotimaasi la'it, asetukset ja tawat pidä arwossa ja
kunniasa, sillä niissä ilmoitakse kansasi omituinen luonne
ja henki kaikkein parhaite. Niinpä maasi ja kansasi
sääntöjä seuraa ja tottele, waikkapa joskus estäiswätkin
omaa etuasi, sillä waltakunnan yhteinen etu on useinki
toista, toista erään ystityisen.

Joska Luojan taivasta tähtinensä ensi kertaa tähyssit,
jossa armaan äitisi lempeät silmät hellästi holhoi sun
kehtoasi ja aikaiseen jo isäsi rakas sun mieleesi kylwi tie-
don ja siweyden siementä, siinä on sulo ja suotu isäsi
maa, jota tulee ja tietää sun armastaa ja lempiä.

Ja waikka ei muuta olisikaan koko kotimaasi kohdalla,
kuin synkkiä soita ja kolkoja karia, ja siellä waan köy-
hyys ja puute majailisi, on tämä kuitenkin se sentu, joka
sinulle on sulin ja kallihin kaitista.

Jodokon leipä.

Palweljansa mieltä koitellakseen
Tuli Herra ferran kerjäläisen
Halwasä ja huonosä asussa
Jodokon luo, almua anoen:
„Anna köyhälle palanen!“ lausui
Jodoko talouden wartijalle.

„Isä“, wastais wartija sanoen:
„Reill' ei oo enää kuin yksi leipä,
Jos nyt siitai vielä antanemme,
Niin ei jää palasta suuhun panna
Sulle, mulle eikä koirallemme“.
„Anna waan!“ apotti häntä käski,
„Kyllä Herra meille toista tuottaa“.

Niin talouden wartija se otti
Beitsensä, wisusti sillä wiilsi
Neljähän osaan sen yhden leiwän,
Ja osan osottami ukolle,
Wielä wirkkaen wahan wihasä:
„Tuoss' on nyt sinulle leiwän lohko,
Apotin osaksi jääpi toinen,
Kolmas mun ja neljäs koirallemme“.
Ja apotti naurahtaa myhähti,
Kerjäläinen läski kulkemahan.

Eipä aikaakaan, kuin toisen ferran
Wielä waiwaisempana jo Herra
Tulla horjui, almua anoen.

„Anna hälle!“ niin apotti lausui,
„Anna hälle nyt minun osani!
Kyllä Herra meille toista tuottaa“.
Ja talouden wartija se antoi,
Kerjäläinen läski kulkemahan.

Eipä aikaakaan, — jo kolmannesti
Kahta kurjemman näköisnä Herra
Tulla horjui, almua anoen.
„Anna hälle“, niin apotti lausui,
„Anna hälle nyt oma osasi!
Kyllä herra meille toista tuottaa“.
Ja talouden wartija se antoi,
Kerjäläinen läski kulkemahan.

Eipä aikaakaan, — alastomana,
Sotkana sekä sauwatoimna,
Heikkona wähisä hengin Herra
Tulla horjui, almua anoen.
„Anna hälle!“ niin apotti lausui,
„Anna hälle koiramme palanen!
Kyllä Herra meille toista tuottaa“.

Ja talouden wartija se antoi,
Kerjäläinen läski kulkemahan,
Mutta silloin kuului heille ääni:
„Bahwa on ja suuri sulla usko,
Niin kuins uskot, niin tapahtukoont!“
Mut talouden wartija ulos luo
Jkkunasta silmänsä ja katso!
Neljä laiwaa juoksee rantaan, täynnä
Leipää, wiinaa, öljyä ja mettä.

Tuo talouden wartijapa kohta
Nientää rantahan hywillä mielin.
Laiwamiehiä hän ei hawaitse,
Mutta rannan hietikolla heiluu
Tuulessa nyt walkeainen waate,
Johonka on kullan firjoitettu:

„Se, joka se kaarnehetkin ruokkii,
Apotille neljä laiwaa laittaa,
Yhden laiwan itselleen hänelle,
Toisenpa talouden wartijalle,
Laiwan kolmannen on koirallemme,
Mutta neljänneen jaettawaksi
Lähetäjän köyhälle suwulle“.

Turun linna.

Todennutkaisen luovutuksen jälkeen vuonna 1157 läksi Ruotsin kuningas Gerikki IX Jedwarinpoika, joka sittemmin „Pyhän“ nimellä on mainittu, suurella sotajoukolla Kristin uskoa lewittämään Suomeemme. Tähän yritykseen kehoitti häntä oman valtakunta etu ja puolustus, sillä senaikuiset Suomalaiset, samoin kuin heimolaisensa Wirolaiset olivat sitä ennen puolestaan meritse käyneet Ruotsin rantamaita raskittamassa ja näillä häwitystetkillänsä usein tehneet suurta wahinkoa. Toissa, vielä etewämpänä syynä oli tähän aikaan koko Kristin kunnassa herännyt uskon lewittämisen into, joka Paalstiinaakin koskewaiset jalot ristiriennot waiwutti, ja jota senaikuiset Paawit kaikin woiminsa kiihoittiwat, nähden tämän kautta oman valtakunta laajeneman. Warfinki wihatti nämä yllätykset ja syyt mainittua kuningas Gerikka, joka kaikesta nähden oli aikansa jumalisuuteen mitä hartaammasti mieltynyt. Sitä osoittaa niin elonsa, kuin kuolonsa. Hän paastosi uutterasti ja piti tawallisesti paljasta ihoansa wasten karkeata jouhipaitaista. Wanhat epäjumalain kuwat ja temppelit häwitti hän maassaan yltänsä ja rakennutti niiden sjaan kristityitä kirkkoja. Ollen itse nuras ja ahkera rukouksessa ei hän Jumalan palvelusta lyönyt koskaan laimin, waan waati samaa uskon hartautta muiltakin. Mielenä puolesta oli hän muutoin antelias, hywäntahtoinen ja leppeä, mutta samalla myöskin hymärtäwäinen, hurskas ja urhoollinen. Matkustaisjaan maassansa loki hän kaikki riidat hywällä ratkaisu, waan jos oikeutta hakewaiset ei wät keskenään sopineet, päätti hän wihdoinki heidän wälinä, ja kunkin mielestä teki kuningas kaikille oikeuden, jonka wooffi häntä kansa rakastikin suuresti.

Ko'ottuaan siis suuren sotajoukon ympärillensä, joka teikka ei Gerikille käynyt waikeaksi, koska woiton ja kun-

nian haluiset Ruotsalaiset mielelläänki seurasiwat jaloa kuningastaan tällöiselle uskoa puolustawalle retkelle, purjehti hän isolla laivan paljoudella meren poikki Suomeen, jossa luullaan hänen maalle nousseen nykyisen Turun kaupungin tienoossa. Tästä Suomelle niin tähdellisestä retkestä säilyneet tiedot owat kuitenkin warfin epäwalaisia ja wawajia. Kuningas Gerikin eleitä kertowassa, lorunsekaaisessa aikakirjassa sanotaan ainoasti: „hänen sotajoukon kanssa samonneen Suomeen, joka sinä aikana oli pakanainen ja Ruotsille teki suurta wahinkoa; tarjonneen sitälaiselle kansalle kristin uskoa sekä rauhallista sowintoa, waan kun ei wät kumpaiseenkaan suostuneet, käyneen kiwasta sotaa heidän kanssansa ja heidät wiimeinki woittaneen wäkijellä, kostaen sitä häwitystä, jolla Suomalaiset, kristityiden wertä woodatellen, olivat usein sitä ennen raskittaneet Ruotsia“. —

Suomalaiset, joita tämä päällekarkaus kohtasi kowin äkkiä, woitettiin tappelusja ja Gerikki kuningas näkyy nyt walloittaneen maamme lounaisen perukan, jota sittemmin on sanottu warfinais-Suomeksi. Pohjoiseen päin ei hän taitanut tulla nykyisen Porin kaupungin tienosta etemmä. Tosin on muutamia arwelleet hänen tällä kertaa tuoneen Uuteen-maahan Ruotsalaisia uudis-asukkaita, waan tämä tuskin on uskottawaa; sillä Ahwenanmaalla estimerkiksi on jo wanhastaan ruotsalaisia kansaa asunut ja kenties lienee heitä ennestään majailnut muissakin Etelä-Suomen saarissa. Myöhemmin lienee wasta warfinaisia uudisasukkaita sitte Ruotsista Suomeen muuttanut.

Silmäillensä sotakenttää, jossa Suomalaiset kadottiwat entisen uskonsa ja wapautensa, sanotaan hellämielisen kuningas Gerikin woudattaneen kyyneleitä. Hän ei itkenyt niitä maansa uhjaita sotijoita, jotka olivat pyhän uskonsa tähden heittäneet henkensä, waan suri omai-

wihollistensa kohtaloa. „Minä olen iloinen ja ylistän Herraan Jumalaa, joka minulle sodassa voiton sai“, vastasi hän itkunsa syytä fyysijille, „waan sitä olen murheisiani, että tänään niin monta sielua on kadotettu, jotka olisivat voineet iankaikkisen autuuden perä, jos waan olisivat kristin uskosta olleet osalliset“. — Sama Gerikki kuningaan elämäkertomus sanoo lisäksi: „Gerikin kutsuneen eteenjä jälle jääneet, vielä wapaat Suomalaiset; asettaneen kristillisyyden lewittäjäksi heidän keskuudessa Piispa Henrikin Upsalasta, joka syntyään oli Englantilainen ja luultawasti kuningasta tähän retkeen mitä kiiwaimmiten oli lehoittanut, sekä sääätäneen Suomeen pappia ja wahwistaneen kaikki muut kristinuskoon kuuluvat seikat ja asiat; johonka kristillisen uskon wahwistamiseen luultawasti silloisen ajan luonteen mukaan kuului warstunaisen linnanti rakennus. Tätä syntyi Turun linna, joka perustettiin kauniin Nurajoen suuhun ja on wanhin jota-warustus Suomesa. — Sitä paitsi rakennettiin nyt arwattawasti eräihin kohti jo kirkkojakin ja monesta syytä on uskottawa, että Nousiainen kirkko oli silloisen seurakunnan ensimmäinen kokouspaikka, josta pitäin sitte kristillisyyden kirkas walo, kuni kaunis päiwän koite nousi ja yleni koko Suomen kansalle.

(Jatketaan).

Kullakin maalla on tapansa.

(Saksasta suomentama).

Sotaretkillänsä tuli Makedonian kuningas Aleksanteri muutamasti kaukaiseen Afrikan maanosan kaupunkiin. Täällä tuli paikkakunnan asukkaat nöyrästi häntä vastaan, tarjoten lahjaksi hänelle monta astiallista kultaomenoita ja hedelmiä. „Syödhäänkö teillä tämänlaisia hedelmiä?“ sanoi Aleksanteri oudostuen, „en minä teidän rikkauttanne tullut katsastamaan, mutta oppiakseni tämän maan ja kansan tapoja“. — Sen kuultuansa wei asukkaat hänen kaupungin torille, jossa heidän kuningansa piti oikeutta.

Täällä astui nyt muudan mies esiin ja walitti astiansa, sanoen: „täältä miehiltä ostin minä säkillisen heiniä ja löysin niiden seasta koko läjällisen hopeita. Heinät owat mun omaisuuteni, mutta rahoja en ostanut ole, jonka tähden antaisin ne myyjälle takasi, waan hän ei ota niitä minulta. Niinpä tuomitkaa hänet, armollinen kuningas, perimään omaansa.“

Tähän vastasi walittajan riitaweli, joka myöskin oli kaupungin asukas: „Sinä lajoat jotakin pitämästä, mikä

ei omaisuuttasi olisi, eikä siis minua pelottaisi jemmoisen tawaran sinulta ottaminen? — Minä olen sinulle säkkinä myynyt heinineen, päiwiniensä; niinpä onkin koko sen sisällys omaasi. — Tuomitse, korkia kuningas, tään mukaan astamme!“

Kuningas kysyi nyt walittajalta ensin, jos hänen lastensa joukossa sattui olemaan tytärtä, ja sai myöntävän vastauksen. Siitä kysyi toiselta, jos hänellä poikaa oli, ja sai samanlaisen vastimen. „Kun niin on“ lausui kuningas „niin naittakaa lapsenne, löydetty aarre tulloon heidän hyväksensä, se on mun päätökseni.“

Tätä päätöstä ihmistyi Aleksanteri ifosti, ja kuningas, joka sen hawaitsi, kysyi häneltä: „olenkos wäärin tuominut mielestäsi?“ — „Et suinkaan!“ vastasi Aleksanteri; mutta meidän maassamme olisi peräti toisuu tuomittu.“ — „Ja milläs tawoin?“ kysyi Afrikkalainen kuningas. — Niita-miehet olisivat kumpikin päässeet päästänsä, ja aarre joutunut kuninkaalle“, vastasi Aleksanteri.

Tään kuultuansa löi kuningas ihmitellen kämmenensä yhteen ja kysyi oudostuen: „loistaakos teilläkin auringo ja sataako pilwet teidänki maassanne?“ — „Kuinkas muuten!“ vastasi Aleksanteri. — „Niinpä suonee sen Jumala maassanne asuwaisten eläinten wuoksi tapahtua“, lausui Afrikkalainen kuningas, sillä ihmiset itse eiwät suinkaan sadetta eiwätkä auringon loistetta ansaitse“. —

Sananlaskuja.

Duni yksillä,
Kesä kaikilla,
Jumala jokaisella.

Hyvä lapsi itse witsan tuo,
Paha ei witsasta parane.

Hyvä on lapsen lasna olla
Hyvän wanhemman warassa;
Hyvä wanhan wanhetakin
Hyvän nuoremman nojassa.

Niin soudan isoni purtta,
Kun lehteä lennättelen;
Soudan wierasta wenettä,
Wedän kuin wesihafoa.

Helsingissä

Suomalaisen Kirjallisuuden-Seuran Kirjapainossa

Painoluvan antanut: L. Heimbürger.